

Kenmerk: 288635 / 319127

Aan het algemeen bestuur

Datum: 21 mei 2025

Onderwerp: KRW-impuls Brabant

Voorstel

1. Kennis te nemen van de Strategienota KRW-impuls Brabant
2. Onderschrijven van de Strategienota KRW-impuls Brabant specifiek gericht op de waterschapstaken en het DB de opdracht te geven dit nader uit te werken
3. De besluitvorming over de middelen voor de uitwerking van de waterschapstaken van de KRW-impuls Brabant te betrekken bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota

0. Korte samenvatting

De Brabantse waterschappen hebben samen met de provincie een KRW Impuls Brabant uitgewerkt. Het AB wordt gevraagd steun uit te spreken voor de gezamenlijk Strategienota KRW-impuls Brabant. De nadere uitwerking voor De Dommel met de benodigde (extra) inzet van middelen wordt meegenomen in de besluitvorming over de Voorjaarsnota.

1.1. Aanleiding

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft tot doel het realiseren en behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond grond- en oppervlaktewater in 2027. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) vraagt alle Europese lidstaten om doelen voor het grond- en oppervlaktewatersysteem te realiseren.

De huidige inzet in Nederland is onvoldoende om eind 2027 aan de gestelde waterdoelen te kunnen voldoen; ook niet in Noord-Brabant. In ons gebied is er nog een flinke restopgave in het verbeteren van de ecologische parameters (zuurstof en stroming), de nutriënten en de chemische toestand (zware metalen, industriële- en overige stoffen). Gezien de naderende KRW-einddatum van 2027 en de wettelijke verplichting voor alle Nederlandse overheden om alles te doen wat tot de mogelijkheden behoort om de KRW-doelen te behalen, is er urgentie om daar waar doelen nog niet zijn en worden bereikt aanvullende impactvolle, verdergaande maatregelen te nemen.

Het behalen van de KRW-doelen is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle overheden en vergt een integrale en gezamenlijke aanpak. In Noord-Brabant bundelen de provincie en de waterschappen, Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta de krachten voor het afwegen en uitvoeren van aanvullende maatregelen voor KRW-doelbereik in en deels naar verwachting ook na 2027. Deze gezamenlijke Strategienota KRW-impuls Brabant beschrijft deze extra mogelijke maatregelen. Voor wat betreft de maatregelen met trekkerschap provincie betreft het inmiddels door de provincie voorgenomen maatregelen (besluitvorming provincie).

Het uitgangspunt van de geadviseerde KRW-impuls-maatregelen zijn de eigen taken en wettelijke bevoegdheden van de verschillende overheden. Naast het Brabantse traject vinden ook regionaal door het Programmabureau Maas en landelijk maatregelen en onderzoeken plaats voor een KRW-impuls. Voor zover bekend en waar mogelijk en passend is hierop aangesloten bij het formuleren van maatregelen.

1.2. Beleidscontext/Historie

- Programmering KRW: kader programmering realisatieprojecten, watersysteem, AB 28 februari 2024
- Bestuurlijk opdracht KRW Impuls Brabant GS-NBWB , 11 april 2024
- Gezamenlijke AB bijeenkomst KRW Impuls Brabant, 30 mei 2024 Den Bosch
- Informatiebrief KRW, DB 15 oktober 2024
- Perscollege KRW, 30 oktober 2024, RWZI Eindhoven
- Presentatie Voortgang KRW, beeldvormende bijeenkomst AB, 30 oktober
- mededeling Koepelrapport LandelijkeTussenevaluatie KRW, DB 28 januari 2025
- bespreking Strategienota KRW-impuls Brabant in DB, 25 februari en 18 maart
- toesturen van de Strategienota KRW-impuls Brabant en onderliggende stukken 18 maart 2025
- Beeldvormende bespreking AB, 16 april 2025

2. Doel/meetbaar effect

De ambitie uit WBP5 en Bestuursprogramma 2023-2027 is om ons maximaal in te zetten om de KRW-doelen in 2027 te behalen.

De Kaderrichtlijn Water heeft als doel “een achteruitgang op lange termijn van kwantiteit en kwaliteit van de zoetwatervoorraden te voorkomen” en is daarmee van groot belang voor een toekomstbestendige leefomgeving.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Beslispunt 1: Kennis te nemen van de Strategienota KRW-impuls Brabant

De gezamenlijke strategie van de KRW-impuls Brabant vloeit voort uit het rapport ‘Scherper aan de wind’ van de Universiteit Utrecht dat is vertaald in een bestuurlijke opdracht van GS-NBWB op 11 april 2024. Deze opdracht heeft als doel om, in samenwerking tussen de Brabantse waterschappen en de provincie Noord-Brabant, een aanvullend gezamenlijk handelingsperspectief op te stellen voor de resterende KRW-opgave. Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie om ons ‘maximaal in te spannen voor het behalen van de KRW-doelen in 2027’. Dit sluit aan bij de afspraken uit de Koepelovereenkomst Groen-Blauw 2021-2027, evenals bij de bestuurs- en coalitieakkoorden 2023-2027 van de waterschappen en de provincie. Deze Strategienota is bedoeld als kader voor de uitwerking van de gezamenlijke en individuele maatregelen van de Brabantse waterschappen en de provincie. Het afgelopen jaar heeft Arcadis met input van een groep experts binnen de provincie, waterschappen en omgevingsdiensten intensief gewerkt aan het ontwikkelen van een aanvullend handelingsperspectief voor de KRW-opgave. Dit is inclusief het aanpakken van knelpunten in de huidige uitvoering. Het gaat om maatregelen die nog voor eind 2027 kunnen worden uitgevoerd of in gang gezet (mogelijke impulsmaatregelen). Tevens wordt een doorkijk voor de KRW-opgave in de periode tot eind 2033 gegeven.

De strategie van de KRW-impuls Brabant bouwt voort op het handelingsperspectief dat is ontwikkeld door het programmabureau Maasstroomgebied en in december 2024 is vastgesteld in het RBOM en sluit aan bij de bevindingen en handelingsperspectieven uit het Koepelrapport Tussenevaluatie KRW. De Strategienota is tevens bedoeld als Brabantse uitwerking van het landelijk KRW-impuls programma en geeft invulling aan aanbevelingen uit het KRW-essay van de Universiteit Utrecht (Scherper aan de wind: Brabantse waterschappen en de KRW-doelen in 2027 - Nieuws - Universiteit Utrecht). Uit het essay

blijkt dat we meer kunnen doen om de KRW doelen te bereiken. Aangezien de KRW doelen in lijn zijn met onze eigen doelen, zetten we hierop in. Hier geen opvolging aan geven maakt ons kwetsbaar richting Brussel. Het advies van Arcadis, waarin diverse maatregelen zijn beoordeeld op onder meer doelbereik, effectiviteit en uitvoerbaarheid, vormt de basis voor de gezamenlijke KRW-Impuls Brabant. Een overzicht van alle maatregelen is op de volgende pagina opgenomen. Het DB beschouwt de Strategienota KRW-impulsprogramma als intentieovereenkomst.

A. Versnelling uitvoering inrichtingsmaatregelen			
<i>Trekkerschap bij waterschappen:</i>		<i>Trekkerschap bij provincie:</i>	
1.	Versnellen van geplande grotere inrichtingsmaatregelen (beek- en kreek-herstel, vispassages, herstel natte natuurplels, ecologische verbindingzones).	3.	Inzet dwingend instrumentarium voor grondverwerving van Natte Natuurplels
2.	Kleinschalige inrichtingsmaatregelen uitvoeren in watergangen.	4.	Organiseren en implementeren (aanvullend) instrumentarium watersysteemherstel in en rondom Natura 2000, Natte Natuurplels en beekdalen.
B. Verminderen emissies uit landelijk gebied			
5.	Beperken erfemissies van gewasbeschermingsmiddelen vanaf spoelplaatsen.	7.	Sturen op emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten in grondwaterbeschermingsgebieden.
6.	Beperken van emissies stoffen uit agrarisch grondgebruik.	8.	Sturen op emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten in overgangsgebieden rondom Natura 2000-gebieden en Natte Natuurplels en in af- en uitspoelings-gevoelige gebieden.
C. Verminderen emissies uit stedelijk gebied en industrie			
9.	Procesmaatregelen en eventuele uitbreidingen op rwzi's.	12.	VTH) Herbeoordeling van vergunningen voor grote indirecte lozingen en versterkte toezicht en handhaving, inclusief bronaanpak.
10.	Voortzetten/waar nodig intensiveren van het bezien en herzien van vergunningen voor directe lozingen, inclusief bronaanpak.		
11.	Versterken van toezicht bij vergunningplichtige en niet-vergunningplichtige directelozingen.		
D. Beheer en onderhoud en aanpak exoten/plaagsoorten			
13.	Aangepast beheer en onderhoud van waterlichamen en aangrenzende waterlopen.		
14.	Aanpak van verspreiding van exoten/plaagsoorten.		
E. Samenwerken en aanspreken andere overheden			
15.	Aanpassing en aanscherping Rijksbeleid voor lozingen en aanpak van diffuse verontreinigingen.	17.	De provincie en de waterschappen spreken andere overheden en buurlanden (maximaal) aan op uitvoering van (wettelijke) taken rondom de KRW waar nodig.
16.	De provincie en waterschappen ondersteunen gemeenten met expertise om de resterende KRW-opgave aan te pakken. Hierbij ook aandacht voor vergroten waterbewustzijn en handelingsperspectief voor inwoners en bedrijven (o.a. in afstemming met VNO-NCW, MKB en omgevingsdiensten).		

Beslispunt 2: Onderschrijven van de Strategienota KRW-impuls Brabant specifiek gericht op de waterschapstaken en het DB de opdracht te geven dit nader uit te werken

De voorgestelde strategie bevat een selectie van maatregelen met de grootste impact en waar de provincie en de waterschappen een cruciale rol kunnen spelen, vanwege hun specifieke verantwoordelijkheden, bevoegdheden en beschikbare instrumenten. Per maatregel is het 'trekkerschap' vastgesteld op basis van de verschillende verantwoordelijkheden in beleidsthema's, taken en instrumentarium. Deze taakverdeling zorgt ervoor dat voor elke maatregel een helder aanspreekpunt is om de voortgang te bewaken, bestuurlijke besluiten te faciliteren en de uitvoering effectief te coördineren.

De focus ligt op het realiseren van concrete verbeteringen in waterkwaliteit en ecologie, met oog voor praktische uitvoerbaarheid en kosten-efficiëntie.

Samenwerking vanuit eigen verantwoordelijkheid.

Provincie en waterschappen zullen gezamenlijk de voortgang van de afgesproken impulsmaatregelen bewaken. Met deze gezamenlijke strategie zetten we een belangrijke stap richting het behalen van de KRW-doelen en dragen we bij aan een gezonder en robuuster Brabant. Door de krachten te bundelen dragen we effectiever bij aan de verbetering van de waterkwaliteit en het behalen van de KRW-doelen in Brabant. Iedere partij is en blijft verantwoordelijk voor zijn eigen besluiten en instrumentarium. Wij nemen geen verantwoordelijkheid van de provincie over (andersom ook niet), maar zullen eventuele randvoorwaarden/aandachtspunten vanuit ons stroomgebied bij de uitwerking daarvan wel meegeven.

Standpunt DB

Het DB heeft duidelijk uitgesproken de strategienota te zien als een intentiedocument dat wordt ondersteund. Het commitment wordt bepaald door de impact voor ons gebied, waarbij we vanuit onze eigen rol/verantwoordelijkheid zullen toetsen op de uitvoerbaarheid, de onderbouwing en de ruimte om te differentiëren naar gebieden.

Beslispunt 3: De besluitvorming over de middelen voor de uitwerking van de waterschapstaken van de KRW-impuls Brabant te betrekken bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota

Het Algemeen Bestuur is eerder geïnformeerd over de inzet en opzet van de KRW-Impuls Brabant. Er ligt nu een concreet voorstel in de vorm van de Strategienota KRW Impuls Brabant. De inhoud van de strategienota is beeldvormend besproken op 16 april en ter oordeelsvorming op 7 en 14 mei.

De strategienota geeft het kader voor de Impuls. De concrete invulling met daarbij een inschatting wat daarvoor aan middelen voor de uitvoering van de waterschapstaken nodig is, wordt uitgewerkt in de Voorjaarsnota. Daarin wordt duidelijk welke capaciteit kan worden vrijgemaakt vanuit de bestaande personeelsformatie, in welke activiteiten reeds is voorzien en welk deel vraagt om uitbreiding van de formatie.

De nadere uitwerking van de consequenties zal in de discussie over de Voorjaarsnota worden meegenomen.

3.2. Risico's

Brabant op 'waterslot'

Met de KRW-impuls beperken de provincie en de Brabantse waterschappen het risico dat Brabant op 'waterslot' gaat. Het 'waterslot' zou betekenen dat, onder andere, vergunningen mogelijk moeten worden ingetrokken of niet meer verleend kunnen worden. Het doel is Brabant open te houden voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Kwetsbaarheid bij niet tijdig realiseren van de KRW.

Op 22 december 2027 moet aan een groot deel van de KRW-vereisten zijn voldaan. Ondanks alle inspanningen ten spijt bestaat het risico dat de KRW doelen nog steeds niet voldoende gehaald worden. Het gezamenlijk optrekken maakt ons echter in ieder geval minder kwetsbaar voor aansprakelijkheids- of eventuele inbreuk procedures.

4. Financiën

De vaststelling van de Strategienota KRW-impuls Brabant leidt op zichzelf niet tot financiële verplichtingen, maar inhoud geven aan de KRW Impuls kan niet zonder de inzet van extra middelen (€, fte). De consequenties voor Waterschap De Dommel zijn op dit moment niet concreet uitgewerkt, nader moet worden bepaald welk deel van de gevraagde capaciteit kan worden vrijgemaakt vanuit de bestaande personeelsformatie, in welke activiteiten reeds is voorzien en welk deel vraagt om uitbreiding van de formatie.

Besluitvorming hierover vindt plaats in het kader van de Voorjaarsnota.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

De besluitvorming over de KRW-impuls vindt plaats in het kader van de behandeling van de Voorjaarsnota in juni.

Het overleg tussen de POHO's KRW van de waterschappen en de gedeputeerde wordt structureel voortgezet.

5.2 Externe communicatie:

Voor het inlichten van koepelorganisaties, die nauw betrokken zijn bij de KRW, is aangesloten bij het regionaal stroomgebiedoverleg van de Maas. In het RAOM en RBOM zijn deze partners vertegenwoordigd. Op 13 maart is een presentatie over de aanpak op hoofdlijnen gegeven in het RAOM en op 3 april is de KRW-impuls toegelicht in het RBOM. Bij de uitwerking van de diverse acties en maatregelen worden de betrokken stakeholders rechtstreeks betrokken. De wijze van deze actieve participatie wordt uitgewerkt in overleg met vertegenwoordigers van deze stakeholders. De provincie en waterschappen ondersteunen gemeenten met het in beeld brengen van de resterende KRW- maatregelen en het maken van afspraken daarover. Hiervoor is het voorstel een gemeentelijk KRW-ambassadeur per waterschapsgebied aan te stellen. In het impuls pakket is er speciale aandacht voor probleemstoffen, het opsporen en aanpakken van de (directe en indirecte) bronnen, in nauwe samenwerking met de omgevingsdiensten. Ook wordt aansluiting gezocht bij het impulstraject van VNO-NCW en MKB Nederland.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

- Strategienota KRW-impuls Brabant;
- Adviesrapport Arcadis KRW-impuls Brabant.

Besluit

KRW-impuls Brabant

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. Kennis te nemen van de Strategienota KRW-impuls Brabant
2. Onderschrijven van de Strategienota KRW-impuls Brabant specifiek gericht op de waterschapstaken en het DB de opdracht te geven dit nader uit te werken
3. De besluitvorming over de middelen voor de uitwerking van de waterschapstaken van de KRW-impuls Brabant te betrekken bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota

Aldus vastgesteld in de vergadering van 21 mei 2025.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris